

ΘΕΜΑ 31^ο
(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, Αντίδοσις, 2,1 – 4,12)

Ἐγὼ γὰρ εἰδὼς ἐνίους τῶν σοφιστῶν βλασφημοῦντας περὶ τῆς ἐμῆς διατριβῆς καὶ λέγοντας ὡς ἔστιν περὶ δικογραφίαν, καὶ παραπλήσιον ποιοῦντας ὥσπερ ἂν εἴ τις Φειδίαν τὸν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἔδος ἐργασάμενον τολμῶη καλεῖν κοροπλάθον, ἢ Ζευξιν καὶ Παρράσιον τὴν αὐτὴν ἔχειν φαίη τέχνην τοῖς τὰ πινάκια γράφουσιν, ὅμως οὐδὲ

5 πώποτε τὴν μικρολογίαν ταύτην ἡμυνάμην αὐτῶν, ἡγούμενος τὰς μὲν ἐκείνων φλυαρίας οὐδεμίαν δύναμιν ἔχειν, αὐτὸς δὲ πᾶσι τοῦτο πεποιηκέναι φανερόν, ὅτι προήρημαι καὶ λέγειν καὶ γράφειν οὐ περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων, ἀλλ' ὑπὲρ τηλικούτων τὸ μέγεθος καὶ τοιούτων πραγμάτων, ὑπὲρ ὧν οὐδεὶς ἂν ἄλλος ἐπιχειρήσειεν πλὴν τῶν ἐμοὶ πεπλησιακότων ἢ τῶν τούτους μιμεῖσθαι βουλομένων. Μέχρι μὲν οὖν πόρρω τῆς

10 ἡλικίας ὄμην καὶ διὰ τὴν προαίρεσιν ταύτην καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἀπραγμοσύνην ἐπεικῶς ἔχειν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἰδιώτας· ἤδη δ' ὑπογυίου μοι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς οὔσης, ἀντιδόσεως γενομένης περὶ τριηραρχίας καὶ περὶ ταύτης ἀγῶνος, ἔγνων καὶ τούτων τινὰς οὐχ οὔτω πρὸς με διακειμένους ὥσπερ ἠλπίζον, ἀλλὰ τοὺς μὲν πολὺ διεψευσμένους τῶν ἐμῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ ῥέποντας ἐπὶ τὸ πείθεσθαι τοῖς ἀνεπιτήδειόν τι

15 λέγουσιν, τοὺς δὲ σαφῶς μὲν εἰδότας περὶ ἃ τυγχάνω διατρίβων, φθονοῦντας δὲ καὶ ταύτῳ πεπονθότας τοῖς σοφισταῖς καὶ χαίροντας ἐπὶ τοῖς ψευδῆ περί μου δόξαν ἔχουσιν.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **εἰδὼς:** *παρά το γεγονός ότι γνωρίζω*, συνημμ. μτχ. εναντιωματική. Αυτό φαίνεται από την αντίθεση που υπάρχει ανάμεσα στην μετοχή και στο *‘ὅμως οὐδε...4’*. **ἐνίους τῶν σοφιστῶν:** η αιτιατική είναι αντικ. στην μτχ. και η γενική είναι διαιρετική. **βλασφημοῦντας:** συνημμ. μτχ. στο *‘ἐνίους’*, κατηγορηματική μτχ. *‘ὅτι κακολογούν’*. **περὶ τῆς ἐμῆς διατριβῆς:** *‘σχετικά με την δική μου πνευματική δραστηριότητα’*.
- 2 **λέγοντας:** ὅπως η μτχ. *‘βλασφημοῦντας’*. **ὡς ἔστιν περὶ δικογραφίαν:** *‘ὅτι σχετίζεται με δικανικούς λόγους’*. **παραπλήσιον ποιοῦντας:** το επίθετο είναι σύστοιχο αντικ. στην μτχ., η οποία είναι ίδια με τις δυο προηγούμενες. **ὥσπερ ἂν εἴ τις...τολμῶη:** *‘ὅπως ακριβῶς αν κάποιος...τολμήσει...’*. Ἐχουμε δυο προτάσεις σε μία. Η πρώτη είναι η αναφορική παραβολική *‘ὥσπερ ἂν’*, η οποία δεν ἔχει ρ., αλλά δανείζεται το ρ. από την μτχ. *‘ποιοῦντας’*. Η δεύτερη είναι η υποθετική *‘εἴ τις...τολμῶη’*. Στην κανονική του μορφή ο λόγος θα ήταν ως εξής: *«καὶ παραπλήσιον ποιοῦντας ὥσπερ ἂν ποιοῖεν, εἴ τις...τολμῶη...»*

= *κάνοντας κάτι παρόμοιο, όπως μπορεί να κάνουν, εάν κάποιος...τολμήσει...». Το ρ. σ' αυτές τις περιπτώσεις συμπληρώνεται από το ρ. ή από τον ρ. τύπο που προηγείται της 'ώσπερ ἄν'. Όσον αφορά το είδος του υποθετικού λόγου που πρέπει να σχηματιστεί, αυτό εξαρτάται από την έγκλιση και τον χρόνο της υποθετικής. Το γεγονός ότι έχουμε 'εἰ+εὐκτική' δείχνει ότι η απόδοση πρέπει να είναι δυνητική ευκτική, και δείχνει την 'Απλή σκέψη'.*

- 3 **Φειδίαν:** αντικείμενο στο 'καλεῖν'. **τὸν...ἐργασάμενον:** επιθετικός προσδιορισμός στο 'Φειδίαν'. **τὸ...ἔδος:** αιτιατική ενικού, αντικείμενο στην μτχ. 'ἐργασάμενον'. **τῆς Ἀθηνᾶς:** γενική κτητική στο 'ἔδος'. **κοροπλάθον:** 'μικροκατασκευαστή – μικροτεχνουργό', κατηγορ. στο 'Φειδίαν'. **Ζεῦξιν καὶ Παρράσιον:** αιτιατικές, υποκείμενα στο απαρέμφατο 'ἔχειν'.
- 4 **τὴν αὐτὴν...τέχνην:** το έναρθρο ουσιαστικό είναι αντικείμενο στο 'ἔχειν' και η ενδιάμεση αντων. επιθ. προσδ. **ἔχειν φαίη:** το απαρέμφατο είναι αντικ. στο ρ., το οποίο ως ευκτική ενεστώτα του 'φημί' δημιουργεί μία επίσης υποθετική πρόταση με ενν το 'εἴ τις'. **τοῖς...γράφουσιν:** έναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό ως δοτική συντασσόμενη με την αντωνυμία 'αὐτήν = ὁμοία' ως δοτική που φανερώνει σύγκριση, π.χ. 'εἰμὶ ὁ αὐτὸς τούτοις = εἶμαι ὁ ἴδιος με ἐκείνους – συγκριτικά με ἐκείνους'. 'οἱ γράφοντες τὰ πινάκια = αυτοὶ που ζωγραφίζουν σε πλάκες'.
- 5 **τὴν μικρολογίαν:** 'τὴν ἀσημαντότητα των λόγων τους'. **αὐτῶν:** συντάσσεται με το 'μικρολογίαν' ως γενική υποκειμενική. **ἠγούμενος:** αιτιολογική μτχ. **τὰς...φλυαρίας:** η αιτιατική υποκ. στο 'ἔχειν' και η ενδιάμεση γενική υποκειμενική.
- 6 **αὐτὸς:** 'ἐγὼ ὁ ἴδιος', ονομαστική υποκειμ. στην μτχ. 'ἠγούμενος'. **πᾶσι:** δοτική προσωπική στο 'φανερὸν'. **τούτο:** αιτιατική, αντικείμενο στο απαρέμφατο. **πεποηκέναι:** αντικείμενο στην μτχ. 'ἠγούμενος'. **φανερὸν:** κατηγορούμενο στο 'τούτο'. **ὅτι προήρημαι:** ειδική πρόταση ως επεξηγήση στην αντωνυμία 'τούτο', 'προαιροῦμαι + απαρέμφ. = ἐπιλέγω κάτι'.
- 7 **οὐ περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων:** 'ὄχι για ζητήματα προσωπικού ενδιαφέροντος'. **ὑπὲρ...πραγμάτων:** εμπρόθετος του ενδιαφέροντος. **τηλικούτων τὸ μέγεθος:** η αντωνυμία είναι επιθετικός προσδιορισμός στο 'πραγμάτων', ενώ 'τὸ μέγεθος' είναι αιτιατική πτώση, επιρρηματική της αναφοράς στην αντωνυμία.
- 8 **τοιούτων:** συνδέεται με το 'καὶ' με την αντων. 'τηλικούτων'. Η πρώτη αντωνυμία δείχνει ὄγκο, μέγεθος, ενώ η δεύτερη δείχνει ποιότητα, 'για ζητήματα που είναι τόσο μεγάλου μεγέθους και τόσο σημαντικής ποιότητας'. **ὑπὲρ ὧν οὐδεὶς ἄν ἄλλος ἐπιχειρήσειεν:** 'για τα οποία κανείς άλλος δεν είναι δυνατόν να εκδηλώσει προσπάθεια', η ευκτική είναι δυνητική και εκφράζει το δυνατόν στο παρόν και μέλλον. **πλὴν τῶν ἐμοὶ πεπλησιακότων:** δηλώνει εξαίρεση, 'εκτός από εκείνους που έχουν πλησιάσει ἐμένα'.
- 9 **τῶν...βουλομένων:** ενν. πάλι το 'πλήν'. **Μέχρι μὲν οὖν πόρρω τῆς ἡλικίας:** η πρόθεση 'μέχρι' συντάσσεται με γενική διαιρετική για να δείξει την απόσταση, χρονική ή τοπική, εδώ χρονική. Το επίρρημα 'πόρρω ή πρόσω = εμπρός, μπροστά' επίσης συντάσσεται με γενική. Εδώ η γενική 'τῆς ἡλικίας' συντάσσεται και με την πρόθεση και με το επίρρημα, 'έως ένα προχωρημένο στάδιο της ηλικίας μου – της ζωής μου'.
- 10 **διὰ τὴν προαίρεσιν ταύτην:** 'εξ αἰτίας αυτής της επιλογής μου'. **διὰ τὴν ἄλλην ἀπραγμοσύνην:** 'εξ αἰτίας της απόσυρσής μου από τα δημόσια πράγματα'. **ἐπιεικῶς ἔχειν πρὸς ἅπαντας:** 'ἐπιεικῶς ἔχω πρὸς τινά = διάκειμαι ευμενῶς ἀπέναντι σε κάποιον', υποκείμενο του απαρεμφάτου ενν. το 'ἐγώ'.
- 11 **ὑπογυίου...τῆς...τελευτῆς οὐσης:** 'τώρα που πλησιάζει το τέλος της ζωής μου', γενική απόλυτη, χρονική μτχ. 'ὁ, ἡ ὑπόγυιος – τὸ ὑπόγυιον = αὐτὸς που είναι κοντά, πλησίον'. Η γενική 'τῆς τελευτῆς' είναι υποκείμενο της μτχ. και η γενική 'ὑπογυίου' είναι κατηγορούμενο.

- 12** **ἀντιδόσεως γενομένης:** ‘αφού έγινε η ανταλλαγή των περιουσιών’, επίσης γενική απόλυτη, χρονική μτχ. ‘ἀντίδοσις’ λέγεται η ανταλλαγή της περιουσίας στην οποία υποχρεώνεται ο Αθηναίος πολίτης εκείνος που αρνείται να αναλάβει την δαπάνη δημοσίου έργου, με την περιουσία ενός άλλου Αθηναίου. **περὶ τριηραρχίας:** ‘ὅσον αφορά την συντήρηση μιας τριήρους’. **καὶ περὶ ταύτης ἀγῶνος:** ενν. ‘ὄντος’, το γεγονός ότι προηγούνται δυο γενικές απόλυτες δείχνει ότι και εδώ ενν. η γενική της μτχ. ως γενικής απολύτου επίσης χρονική. **τούτων:** γενική διαιρετική.
- 13** **τινάς:** αντικείμενο στο ‘ἔγνω’. **διακειμένους:** ἀναρθρη μτχ. συνημμ. με υποκείμενο το ‘τινάς’, κατηγορηματική. **ὥσπερ ἤλιζον:** αναφορική παραβολική του τρόπου. **τούς μὲν:** το άρθρο μόνο του λειτουργεί ως οριστική αντωνυμία και καλύπτει θέση αντικειμένου στο ‘ἔγνω’. **διεψευσμένους:** συνημμ. μτχ. με υποκείμενο το ‘τούς μὲν’, κατηγορηματική μτχ.
- 14** **τῶν...ἐπιτηδευμάτων:** συντάσσεται με την μτχ. ‘διεψευσμένους < διαψεύδομαι τινός = ἐξαπατώμαι σε κάτι’. **καὶ ῥέποντας:** επίσης συνημμ. μτχ., κατηγορηματική, ‘ῥέπω = κλίνω, γέρνω, κατευθύνομαι’. **ἐπὶ τὸ πείθεσθαι:** εμπρόθετος που συντάσσεται με το ‘ῥέποντας’. **τοῖς...λέγουσιν:** ἀναρθρη μτχ. συντασσόμενη με το ‘πείθεσθαι’ ως αντικείμενο. **ἀνεπιτήδειόν τι:** το επίθετο είναι επιθ. προσδιορισμός, και η αντωνυμία είναι σύστοιχο αντικείμενο στην μτχ. ‘λέγουσιν’.
- 15** **τούς δέ:** ὅ,τι και το ‘τούς μὲν, 13’. **εἰδότας:** ἀναρθρη μτχ., συνημμ., κατηγορηματική. **περὶ ἃ τυγχάνω:** αναφορική επιρρ. πρόταση της αναφοράς. **διατρίβων:** ἀναρθρη μτχ., συνημμ. από το υποκείμενο του ‘τυγχάνω’, κατηγορηματική, ‘σχετικά με ὅσα συμβαίνει να ασχολούμαι’. **φθονοῦντας:** ἴδια μτχ. με την ‘εἰδότας’.
- 16** **ταῦτόν:** ‘ὅμοιο – ἴδιο’, αιτιατική ουδετέρου, σύστοιχο αντικείμενο στην μτχ. ‘πεπονθότας’. **τοῖς σοφισταῖς:** συντάσσεται με το ‘ταῦτόν’ ως δοτική που φανερώνει σύγκριση, ‘ὅμοιο με τους σοφιστές’. **καὶ χαίροντας:** ὅ,τι και η μτχ. ‘φθονοῦντας’. **ἐπὶ τοῖς...λέγουσιν:** εμπρόθετος προσδιορισμός και στην θέση του ουσιαστικού βρίσκεται μια ἀναρθρη μτχ. Ο εμπρόθ. συντάσσεται με την μτχ. ‘χαίροντας < χαίρω ἐπὶ τινι = χαίρομαι με κάτι’. **ψευδῆ:** αιτιατική ενικού, θηλυκού γένους, επιθετικός προσδ. στο ‘δόξαν’.

Εγώ λοιπόν αν και γνωρίζω καλά ότι ορισμένοι από τους σοφιστές κακολογούν σχετικά με την δική μου πνευματική δραστηριότητα, και ότι λένε πως αυτή σχετίζεται με δικανικούς λόγους, και ότι κάνουν κάτι παρόμοιο όπως αν κάποιος τολμήσει να αποκαλέσει τον Φειδία, ο οποίος έχει επεξεργασθεί το άγαλμα της Αθηνάς, μικροκατασκευαστή, ή πάλι αν ισχυριστεί ότι ο Ζεύξης και ο Παρράσιος έχει την ίδια τέχνη με εκείνους που ζωγραφίζουν πάνω σε πλάκες, όμως ποτέ ως τώρα δεν αντέκρουσαν αυτήν την ασημαντότητα εκείνων, γιατί πίστευα ότι οι φλυαρίες εκείνων δεν έχουν καμία επίδραση, ενώ εγώ ο ίδιος έχω κάνει αυτό εδώ φανερό σε όλους, ότι δηλ. έχω επιλέξει και να λέω και να γράφω όχι για ζητήματα προσωπικού ενδιαφέροντος, αλλά για θέματα που είναι τόσο μεγάλα στο μέγεθός τους, αλλά και τόσο σπουδαία στην ποιότητά τους, για τα οποία κανείς άλλος δεν είναι δυνατόν να εκδηλώσει προσπάθεια, εκτός από εκείνους που έχουν πλησιάσει εμένα ή από εκείνους που θέλουν να μιμηθούν εκείνους. Έως λοιπόν αυτό εδώ το μακρινό σημείο της ηλικίας μου πίστευα ότι και εξ αιτίας αυτής της επιλογής μου, αλλά και εξ αιτίας της απόσυρσής μου από τα δημόσια πράγματα, στάθηκα με καλή διάθεση απέναντι σε όλους τους πολίτες. Όμως τώρα που πλησιάζει το τέλος της ζωής μου, και έγινε η ανταλλαγή των περιουσιών σχετικά με την τριηραρχία, και τώρα που γι' αυτήν την ανταλλαγή έγινε και δίκη, διεπίστωσα ότι και από αυτούς ορισμένοι δεν έχουν αυτήν την συμπεριφορά όπως περίμενα, αλλά ότι κάποιои έχουν εξαπατηθεί πολύ σε σχέση με τις δικές μου δραστηριότητες και ότι έχουν μία κλίση στο να πείθονται σ' αυτούς που λένε κάτι που είναι ακατάλληλο, ενώ ότι κάποιои άλλοι γνωρίζουν επ' ακριβώς όσα τυχαίνει να κάνω, όμως νοιώθουν μίσος και ότι έχουν πάθει το ίδιο με τους σοφιστές και ότι ικανοποιούνται με εκείνους που έχουν μια λανθασμένη αντίληψη για μένα.